

Revistă lunară de cultură creștină

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, de Oradea

Oradea, 27 decembrie

Seria I, Anul XXII, Nr. 6 (302), 2018

Revista *Vestitorul* urează, cu prilejul Sfintei Sărbători a
Nașterii Domnului nostru Isus Cristos,
tuturor colaboratorilor, cititorilor și credincioșilor
Sărbători Fericite și La Mulți Ani!

Scrisoare Pastorală

Sărbătoarea Nașterii Domnului 2018

„Și iată că steaua pe care o văzuseră la răsărit mergea înaintea lor până când, venind, s-a oprit deasupra locului unde era copilul. Când au văzut steaua, au fost cuprinși de o bucurie foarte mare. Și, intrând în casă, au văzut copilul împreună cu Maria, mama lui. Apoi, căzând la pământ, l-au adorat și, deschizând tezaurele lor, i-au oferit daruri: aur, tămâie și smirnă.” Evanghelia după Matei 2, 9-11

Dragi credincioși,

Nașterea Domnului nostru Isus Cristos aduce în fiecare casă, în fiecare persoană și, prin tainică împărțire, în comunitățile noastre, bucuria sfântă a Crăciunului.

Crăciunul este speranța care ne permite să mergem înainte! Este sărbătoarea care ne reunește în lumina triumfătoare a nașterii Mântuitorului.

Bucuria vederii stelei călăuzitoare, bucuria primirii semnelor luminoase, bucuria dezvăluind dorința ținută secretă până acum, îi determină pe magi să pornească spre cel de veacuri așteptat, spre Regele Universului. Magii aveau inima deschisă spre orizont; ochii lor urmăreau steaua și gândul le era spre Nou-Născutul. Avem aici un curs al faptelor care se poate răsfrânge asupra fiecăruia dintre noi spre a ne aduce în pragul iluminării și a înțelegerii faptului miraculos că Bucuria și Harul merg împreună.

Bucuria omului pe care lumina lui Dumnezeu

îl atinge în inimă și care poate vedea că speranța i se împlinește – bucuria celui care găsește și care a fost găsit. (1)

Magii sunt icoana vie a călătoriei spirituale a fiecăruia dintre noi. Pelerinajul lor este în esență pilda, modelul pelerinajului nostru, o călătorie pe o cale ce pare că se îndreaptă spre necunoscut și care, totuși, se îndreaptă spre Absolut, spre salvarea sufletului, spre mântuire.

Magii au privit spre cer și au văzut steaua ridicându-se. „Steaua sus răsare/ Ca o taină mare...”, cum cântă colinda străbună. Steaua minunată pe care magii, „craii de la Răsărit”, o văd nu este o stea oarecare, ci una „înțelegătoare”, o putere cerească (2), care le revelează chipul blând și senin al lui Mesia.

Mai știm noi oare să ne ridicăm privirea spre cer? Mai știm noi oare să visăm, să-l dorim pe Dumnezeu, să-l iubim pe El? Mai avem noi dorul, însetarea, iubirea, nostalgia de Dumnezeu, așa cum o aveam magii de la Răsărit? Este o întrebare de care nu ne putem feri, pe care trebuie să ne-o punem și căreia suntem chemați mereu, fără zăbavă, să dăm răspunsul bun.

„Și intrând în casă au văzut copilul împreună cu Maria”. Ceea ce la început era doar o idee, o chemare pentru magi, astăzi devine realitate, bucuria lor este deplină la vederea pruncului Isus. Este întruparea răspunsului pe care-L căutau la începutul drumului. Convingerea stelei „înțelegătoare” le transformă inima pentru a-L adora, pentru a se prosterna plini de încredere la picioarele lui Mesia, într-o adorație copleșitoare. Magii își deschid inima și deopotrivă tezaurul lor, darurile aduse în semn de iubitoare supunere. Căutarea lor a luat sfârșit. Au fost transformați. Ei înțeleg că drumul lor va fi de acum altul, adevăratul Drum.

Dragii mei,

Acest drum al magilor este și drumul nostru, drumul credinței noastre, drumul celui care riscă, îndrăznește, caută, al celui care se deschide spre necunoscut cu credința că vor ajunge la liman. La acest drum, magii au pornit cu un singur bagaj, cu dorința de a cunoaște adevărul, de a-l întâlni pe Noul Născut, pe Regele Iudeilor. În căutarea noastră avem tendința să luăm cu noi lucruri inutile, ne este teamă să nu ducem

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

lipsă. Dar Domnul ne cere să nu ne îngrijim de nimic, să ne lășăm inima eliberată de greutate, să avem încredere. Căutarea noastră ne va face liberi, setea noastră ne va ajuta să ajungem până la capăt.

Atitudinea magilor trebuie să fie și atitudinea noastră. Ei știu să citească semnele, și să se bucure. Au văzut, au crezut și au venit. O energie interioară, o forță a voinței și a dragostei îi face să meargă pe cale, să devină discipoli. Gesturile magilor să fie și gesturile noastre: de umilință, de adorație și de ofrandă.

Darurile pe care le oferă pruncului sunt simbolice: aurul – regalitatea, smirna -nemurirea, tămâia-rugăciunea, dar dincolo de simbol rămâne faptul că darurile demonstrează demnitatea pruncului și, în parte, justifică adorarea sa. **(3)**

Dragii mei,

Dumnezeu ne cheamă pe noi, pe fiecare, clipă de clipă, să fim o stea, pentru a indica în aceste vremuri confuze prezența lui Mesia, dar înainte de asta, iubindu-ne, ne cere să urmăm calea cu perseverență, să învățăm, să reînvățăm fără încetare să ne prosternăm în fața pruncului Isus, să-i oferim comoara noastră cea mai de preț, inima noastră, să strălucim precum adevărați copii ai Luminii.

Iubiți credincioși,

Sărbătoarea Nașterii Domnului reprezintă și pentru Țara noastră, la acest ceas aniversar, un moment de bucurie și de încredere, de recunoștință și de speranță, de aducere-aminte și de hotărâri pentru ziua de mâine, și pentru durata lungă a viitorului.

Magii din Orient nu au fost singurii care au știut, de-a lungul timpului, de-a lungul istoriei, să recunoască mesajul stelei. Au existat și alții care s-au orientat în felul lor spre Domnul. Au știut să-l găsească pe cel care în aparență era slab și fragil, pe cel care avea puterea de a oferi cea mai mare și mai profundă bucurie.

În acest an sărbătorim centenarul României Mari. 100 de ani de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Trăim un moment de bucurie, trăim un timp jubiliar. În tot acest parcurs al istoriei, „magii” precum Alexandru Vaida Voevod, Iuliu Maniu, I.C. Brătianu, Aurel Lazăr, Regele Ferdinand, Cardinalul Iuliu Hossu și alții, fii ai Bisericii noastre Române Unite și nu numai, mișcați de credință, de idealul de libertate, „văzând steaua” s-au bucurat și au exclamat: „Ne unim pe veci cu Țara-Mamă, România. A biruit Dreptatea. Acesta-i ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui pentru suferințele veacurilor purtate de un neam, cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea Lui” **(4)**

Pe drumul istoriei națiunii noastre au existat persoane care luminate fiind de lumina stelei „înțelegătoare”, au știut să găsească calea și să ajungă plini de bucurie la un țel comun, la un ideal visat de veacuri, la unitate. Toți au trăit, fiecare în felul lor, o experiență similară celei pe care au trăit-o magii de la Răsărit.

Nașterea Domnului Isus a fost un eveniment

unic în istoria omenirii, un moment întemeietor pe care-l reținem an de an cu dor și bucurie. La fel, dragii mei, și Unirea de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918 este irepetabilă în viața națiunii noastre și se desăvârșește mereu din generație în generație.

Dragii mei,

Multe persoane au văzut steaua, dar doar câteva i-au înțeles mesajul. Printre aceștia s-au numărat și martirii noștri. Așteptăm și noi cu aceeași bucurie sfântă a magilor beatificarea Episcopilor noștri martiri, Valeriu Traian FRENȚIU, Iuliu HOSSU, Alexandru RUSU, Ioan BĂLAN, Ioan SUCIU, Vasile AFTENIE, Tit Liviu CHINEZU. Ridicarea lor la cinstea altarelor, recunoașterea sacrificiului lor, reprezintă pentru Biserica noastră steaua călăuzitoare.

Asemenea magilor, puterea martirilor și mărturisitorilor Bisericii noastre de a îndura persecuția a venit din faptul că au rămas cu privirea ațintită la steaua care este Cristos. Această stea a răsărit și pentru noi și așteaptă doar să o urmăm.

Din bucuria și tăria lor de caracter, noi ne trăim astăzi libertatea; în bucuria și dăruirea lor, noi astăzi putem propovădui Evanghelia; în bucuria și jertfa lor, astăzi noi trăim Crăciunul. La picioarele lui Isus, Episcopii noștri martiri au așezat smirna credinței, tămâia speranței și aurul iubirii.

Ajunși la capătul drumului, magii s-au prosternat în fața pruncului și i-au oferit darurile lor. Urmaseră steaua, pe care nu au adorat-o, pentru a-l putea adora pe Noul Născut. La fel și martirii noștri, la picioarele Sale și-au depus viața lor, s-au abandonat cu totul în Măinile Domnului. Drept răspuns la darurile lor, au primit sărăcia și goliciunea închisorilor, dar mai ales prezența plină de iubire a copilului Isus. Ofrandei lor, jertfei lor, dragostea lui Dumnezeu li s-a oferit fără măsură.

În brațele Mariei, magii îl găsesc pe Isus pentru a-l adora. Maria este precum steaua care i-a condus pe magi spre Isus și este certitudinea că îl vor găsi. Maria este „Steaua dimineții” care anunță răsăritul „Soarelui dreptății”, Isus. De îndată ce-L zărim, ne umplem de bucurie, deoarece știm că va Răsări în mijlocul nostru. Bucurați-vă dragi credincioși: Domnul ne aduce astăzi pacea și bunăînvoire, încrederea și libertatea fiilor lui Dumnezeu, tăria și curajul de a ne păstra credința!

Cu aceste gânduri vă îmbrățișez pe fiecare în Cristos, Domnul, și vă doresc Sărbători Fericite și un An Nou binecuvântat de Dumnezeu.

+ Virgil BERCEA
Episcop

(1) Joseph Ratzinger Benedict al XVI lea, Isus din Nazaret. Copilăria, Editura ARCB, București, 2013; **(2)** Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, PSB 23, E.I.B.M.B.O.R., București, 1994; **(3)** Mauro Orsatti, Crăciunul: Vestea cea bună. Meditații pe marginea Evangheliilor copilăriei, Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2012; **(4)** Discursul Cardinalului Iuliu Hossu la Adunarea Națională de la Alba Iulia, 1 Decembrie 1918.

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus* Adventul cere convertire, recunoașterea greșelilor noastre

9.12.2018

Iubiți frați și surori, bună ziua!

Duminica trecută, liturgia ne invita să trăim timpul de Advent și de așteptare a Domnului cu atitudinea de veghere precum și de rugăciune: „vegheați” și „rugați-vă”. Astăzi, a doua duminică de Advent, ne este indicat cum să dăm substanță acestei alegeri: întreprinzând un drum de convertire, cum să facem concretă această așteptare. Ca o călăuză pentru acest drum, Evanghelia ne prezintă figura lui Ioan Botezătorul, care „a venit în toate împrejurimile Iordanului predicând botezul convertirii spre iertarea păcatelor” (Luca 3,3). Pentru a descrie misiunea Botezătorului, evanghelistul Luca preia vechea profeție a lui Isaia, care spune așa: „Glasul celui care strigă în pustiu: Pregătiți calea Domnului, faceți drepte cărările Lui; orice vale va fi umplută și orice munte sau deal va fi nivelat; drumurile strâmbe vor fi îndreptate, iar cele cu gropi vor fi netezite și orice făptură va vedea mântuirea lui Dumnezeu” (v. 4-5).

Pentru a pregăti calea pentru Domnul care vine este necesar să se țină cont de exigențele convertirii la care invită Botezătorul. Care sunt aceste exigențe ale unei convertirii? Înainte de toate suntem chemați să umplem văile produse de răceală și de indiferență, deschizându-ne spre ceilalți cu aceleași sentimente ale lui Isus, adică acea cordialitate și atenție fraternală care ia asupra sa necesitățile aproapelui. A umple văile produse de răceală. Nu se poate avea un raport de iubire, de caritate, de fraternitate cu aproapele dacă există „găuri”, așa cum nu se poate merge pe un drum cu atâtea găuri. Aceasta cere să se schimbe atitudinea. Și toate acestea să se facă și cu o grijă specială față de cei mai nevoiași. Apoi trebuie netezite atâtea asprimi cauzate de orgoliu și de mândrie. Câți oameni, poate fără să-și dea seama, sunt mândri, sunt aspri, nu au acel raport de cordialitate. Trebuie depășit acest lucru făcând gesturi concrete de reconciliere cu frații noștri, de cerere de iertare pentru greșelile noastre. Nu este ușor să ne reconciliem. Ne gândim mereu: „Cine face primul pas?” Domnul ne ajută în aceasta, dacă avem bună voință. De fapt, convertirea este completă dacă ea conduce la recunoașterea cu umilință a greșelilor noastre, a infidelităților noastre, a neîmplinirilor noastre.

Credinciosul este cel care, prin faptul de a se apropia de fratele, ca Ioan Botezătorul deschide drumuri în pustiu, adică indică perspective de speranță și în acele contexte existențiale inaccesibile, marcate de eșec și de înfrângere. Nu putem să ne oprim în fața situațiilor negative de închidere și de refuz; nu trebuie să ne lăsăm învinși de mentalitatea lumii,

pentru că centrul vieții noastre este Isus și cuvântul Său de lumină, de iubire, de mângâiere. El este! Botezătorul invita la convertire oamenii din timpul său cu forță, cu vigoare, cu severitate. Totuși, știa să asculte, știa să facă gesturi de duioșie, gesturi de iertare față de mulțimea de bărbați și femei care mergeau la el pentru a mărturisi propriile păcate și a fi botezați cu botezul pocăinței.

Mărturia lui Ioan Botezătorul ne ajută să mergem înainte în mărturia noastră de viață. Puritatea vestirii sale, curajul său în proclamarea adevărului au reușit să trezească așteptările și speranțele după Mesia, care de mult timp ațipiseră. Și astăzi, discipolii lui Isus sunt chemați să fie martori umili dar curajoși pentru a reaprinde speranța, pentru a înțelege că, în pofida a toate, împărăția lui Dumnezeu continuă să se construiască zi de zi cu puterea Spiritului Sfânt. Să ne gândim, fiecare dintre noi: cum pot eu schimba ceva din atitudinea mea, pentru a pregăti calea pentru Domnul? Fecioara Maria să ne ajute să pregătim zi de zi calea pentru Domnul, începând de la noi înșine; și să răspândim în jurul nostru, cu răbdare tenace, semințe de pace, de dreptate și de fraternitate.

După Angelus, Sfântul Părinte a spus următoarele:

Iubiți frați și surori,

Vă salut cu afect pe voi toți, pelerini din Roma, din Italia și din diferite părți ale lumii. Îndeosebi, salut numeroșii tineri din dieceza de Orvieto-Todi. Mulțumesc și drum bun de Advent! Salut credincioșii din Trapani, Caltagirone și Bronte și pe candidații la Mir de la oratoriul din Almè (Bergamo). Tuturor o urare cordială de duminică frumoasă. Și vă rog să nu uitați să vă rugați pentru mine. Poftă bună și la revedere!

Otilia BĂLAȘ

Aron Pumnul – 200 de ani de la naștere

27 noiembrie 1818 – 12 ianuarie 1866

„Pumnul a fost unul dintre acei bărbați mari, de care națiunea noastră avu prea puțini”. Iosif Vulcan

Sunt oameni aleși care primesc să fie „conduși de un singur ideal ... să-și crească puterile spirituale, să-și îmbogățească cunoștințele, să-și întărească puterea morală și, după putință, să fie folositori și altora prin ceea ce pot face, prin ceea ce pot crea”, spunea Părintele și scriitorul Ion Agârbiceanu.

Aceștia sunt mai puțini, îi găsim în trecut, îi găsim și azi, trebuie doar recunoscuți. Cărturarii Blajului îi reprezintă, și unul dintre acești oameni este Aron Pumnul, personalitate pe care o evocăm astăzi, la 200 de ani de la naștere. Despre viața și personalitatea lui Aron Pumnul, teolog, profesor, lingvist, filolog, istoric literar și jurnalist, au scris oameni mari ai culturii noastre, Nicolae Iorga și George Călinescu, iar în zilele noastre, profesorul universitar Ilie Rad, care i-a consacrat o monografie.

Iosif Vulcan, în „Familia”, i-a conturat portretul, punând formarea acestui cărturar distins în directă legătură cu Blajul. Părinții, țărani săraci: „n-aveau să dea fiului lor nici nume strălucit, nici avere, ci i-au dat sentimentul sacru al naționalității, i-au dat o creștere simplă, dar scutită de toate defectele lumesci și s-au îngrijit să-l trimită la școală”.

Școlile Blajului l-au format pe Aron Pumnul. Nicolae Iorga ținea să ne aducă aminte că: „Blajul nu este numai Catedrala fastuoasă a Canonicilor..., ci sănt copiii de la țară, cari vin acolo la școli aspri (...) cu merinde adusă de acasă (...) și binecuvântarea părinților ... Sfânt azil de învățătură acest liceu!”.

Mitropolia le venea în ajutor dăruindu-le vestiții „țipăi” – pâinea gratuită.

În aceste Școli ale Blajului – Flori ale darurilor – s-au format preoți și profesori erudiți, de talie europeană, a căror credință era de nezdruinciat și a căror viață era o continuă dăruire. Ei au creat „Școala Ardeleană”, și Crezul acesteia, care înmănușează credința în Dumnezeu, fidelitatea față de Biserica Romei, iubirea de neam, efortul creator, integritatea morală și jertfa, s-a preluat și s-a transmis neîncetat în Biserica Greco-Catolică. Aron Pumnul a preluat Crezul „Școlii Ardeleane”, l-a trăit și l-a încredințat urmașilor.

Foarte mulți dintre aceste personalități proveneau din familii de țărani: Timotei Cipariu, Ioan Micu Moldovan, Ioan Bianu, Ion Agârbiceanu și mulți alții. Și Aron Pumnul, ai cărui părinți au fost țărani iobagi.

Numele acestui cărturar ne este apropiat. Aron Pumnul i-a hotărât destinul lui Mihai Eminescu și numele lui este înscris în poezia de debut a poetului: „La mormântul lui Aron Pumnul”. Unii critici literari chiar susțin că fără Aron Pumnul ge-

niul lui Eminescu ar fi rămas necunoscut.

Aron Pumnul s-a născut în comuna Cuciulata din apropierea Făgărașului, la 27 noiembrie 1818. Preotul greco-catolic din sat i-a observat inteligența deosebită și a determinat familia să-l dea la școală.

Clasele primare le va face la „Liceul Romano-Catolic” din Odorheiu Secuiesc (1832-1836), în continuare urmează „Gimnaziul” din Blaj (1836-1841), unde îl are profesor pe Simion Bărnuțiu; continuă și încheie studiile la „Liceul Piarist” din Cluj (1841-1842), unde aprofundează filozofia (1843), instituit cu deschidere spre cele mai largi orizonturi, numit de istoricul Simion Retegan „Oxford al Transilvaniei”. Aici a fost coleg cu Avram Iancu, Iacob Mureșianu, Alexandru Papiu Ilarian, frații Buteanu și alți viitori oameni de seamă și fruntași ai Revoluției de la 1848.

Gimnaziul din Blaj, „Mica Romă”, Blajul greco-catolic a constituit însă „etapa hotărâtoare în formația lui spirituală”.

După absolvire, este numit profesor de filozofie la „Gimnaziul” din Blaj, al cărui elev a fost. Observându-se inteligența, pasiunea pentru studiu și distincția morală, Mitropolia din Blaj îi acordă bursa pentru a continua studiile – Teologia superioară – la Colegiul „Sfânta Barbara” din Viena (1843-1846).

În perioada anilor petrecuți la Viena, a organizat

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

„Societatea de lectură a teologilor români”, premergătoare societății „România Jună”, unde vor activa Mihai Eminescu și Ion Slavici. Programul creat de Aron Pumnul era luminist, se avea în vedere traducerea unor manuale „prin care românii să fie orientați în studiul istoriei patriei, al economiei, fizicii, dreptului natural și național”.

În paralel cu studiul Teologiei, Aron Pumnul a audiat cursuri universitare de filozofie, istorie, drept și lingvistică romanică și, în același timp, și-a îmbogățit cultura prin lectură bogată și variată: de la Aristotel și Seneca, la Baruch (Benedictus) Spinoza, Francois-Marie Arouet Voltaire, Jean –Jacques Rousseau, Immanuel Kant și la scriitorii contemporani.

Din timpul studiilor vieneze, manifestă preocupări filologice; alcătuiește un sistem ortografic latinizant, impune izgonirea alfabetului chirilic, străin nouă, și susține scrierea cu alfabet latin. De atunci și în tot cursul vieții, Aron Pumnul a prețuit limba română, a considerat-o „sufletul națiunii, temelia și condiția unei culturi naționale”.

Tot această perioadă a studenției marchează debutul, în 1845, când publică în „Foaie pentru minte, inimă și literatură” primul studiu de lingvistică, „Literele corespunzătoare firei românești”.

În 1846 revine în Transilvania și este numit profesor de filozofie la Blaj. Un an mai târziu începe colaborarea cu Timotei Cipariu, publicând în „Organul luminărei”, subintitulat „Gazetă bisericească, politică și literară”, a lui Timotei Cipariu, studii și articole de filozofie și morală creștină. „Organul luminărei” (1847), devenit în 1848, „Organul Națiunale”, este primul ziar tipărit integral cu litere latine, pe tot cuprinsul românesc.

La Revoluția de la 1848 este alături de Simion Bărnuțiu, George Barițiu și Timotei Cipariu. A tipărit „Proclamația către români”, care a fost răspândită prin sate și a chemat mulțimile la Blaj de Duminica Tomii, prin îndemnul: „Români, uniți-vă în cugete și adunați-vă la Blaj (...) Istoria așa ne va aprecia, și strănepoții noștri așa ne vor binecuvânta sau blestema – după cum vor fi faptele noastre” (Arcadie Hinescu, „Profesorul Aron Pumnul(1818-1866)”, în „Cultura creștină”, Blaj, 1994, p.78).

La această primă Adunare au venit la Blaj peste 6000 de români „cu dorul de a vedea răsărind odată și pentru ei soarele dreptății și libertății”. Marea Adunare a românilor a avut loc la Blaj, la 3/15 mai 1848 (cu participarea a 30.000-40.000 de români). Din cauza participării sale la Revoluție, figura în listele celor urmăriți, fiind în atenția autorităților. În aceste condiții este silit să treacă în Țara Românească, apoi, în Bucovina. Prin concurs, ocupă postul de profesor de limba și literatura română la „Gimnaziul Cezaro-Crăiesc” (Ober - Gymnasium) din Cernăuți – o schimbare pe drumul destinului. Nu se va întoarce niciodată în Ar-

deal, deși i-a purtat tot timpul dorul.

La Cernăuți se va remarca printr-o bogată activitate culturală și didactică, recunoscută a fi de o valoare excepțională. Aceasta explică acordarea titlului de membru de onoare al „Societății pentru Literatura și Cultura Românilor din Bucovina”.

Influența asupra elevilor săi este deosebită: „amintirile lor pioase schițând figura unui dascăl dedicat în întregime misiunii sale” (Academia R.S.R., „Istoria literaturii române” II, Editura R.S.R., București, 1968, p.630). Ion G. Sbierea își amintea că Aron Pumnul era mult bolnav, dar când venea la școală „era o adevărată sărbătoare pentru noi, căci mult îl iubeam cu toții pe acest bărbat bun care ne instruia cu atâta trageră de inimă, cu atâta iubire părintească și cu atâta liniște și răbdare”. Avându-i în gând pe elevii săi, în 1865, publică „Lepturariul românesc” (4 tomuri, apărut în 6 volume la Viena, 2020 de pagini), prima antologie a literaturii române, care cuprinde succint 106 scriitori și creațiile lor literare, scriitori din toate provinciile locuite de români. Prin această lucrare de sinteză, Aron Pumnul a devenit unul dintre întemeietorii istoriei literaturii române. Antologia conține și primele pagini de literatură comparată, operele fiind analizate nu izolat, ci într-un context mai larg. „Lepturariul” a fost „cartea de căpătâi” a elevului Eminescu și temelia unor viitoare istorii literare.

Tot în aceeași perioadă a publicat „Gramatik der rumanischen Sprache fur Mittelschulen”, Viena, 1864, o gramatică a limbii române în limba germană.

Preocuparea deosebită pentru cultivarea limbii române o pune în lumină și lucrarea „Convorbiri între un tată și fiul lui asupra limbei și literelor românești” (1850).

Din tot ce a scris Aron Pumnul, o parte s-a publicat postum, dar multe lucrări au rămas nepublicate.

Aron Pumnul a fost profesorul venerat de Mihai Eminescu. Viitorul poet locuia în casa acestuia „ca elev privatist și bibliotecar”. Eminescu locuia „în chiar odaia cu cărțile”, ne spune George Călinescu în „Viața lui Eminescu”. Aici trăia, dormea și visa printre cărți. Citise „cum ziceau speriați, mai târziu, tinerii din Blaj – întreaga bibliotecă gimnazială”. Biblioteca lui Aron Pumnul cuprindea cărți valoroase și „ascunsă privirilor celorlalți (...) scăpase de o sigură confiscare”. Eminescu era captivat de orele de gramatică și literatură ale profesorului său, cât și de „feritele” lecții de istorie.

După o boală îndelungată, în ziua de 12/24 ianuarie 1866, Aron Pumnul închise ochii. Unul dintre colegii lui Eminescu, Ștefanelli, alergă să-i ducă vestea. Povestindu-i clipele din urmă ale profesorului, Eminescu plângea. Ultima imagine de la Cernăuți a poetului este din seara zilei când a murit profesorul; descrierea aparține tot lui Ștefanelli care „îl găsi pe

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

Eminescu aplecat asupra unei foi scrise, la care ștergea și îndrepta – era poezia de debut, „La mormântul lui Aron Pumnul”, pe care a scris-o plângând și a publicat-o în broșura „Lăcrămioarele învățăceilor gimnaziști la mormântul prea iubitului profesor Arune Pumnul”. Poezia începe cu versurile: „Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină, / Cu cipru verde-ncinge, antica fruntea ta; / C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină / Se stinse-o dalbă stea”.

Legătura suflătească dintre profesor și elev a fost foarte puternică. Aron Pumnul l-a îndrumat spre poezie, i-a fost mentor și prieten; prin el a cunoscut Blajul și Ardealul. De altfel, documentele de familie atestă originea ardelenască pe linie paternă. În ziua următoare înmormântării lui Aron Pumnul, Eminescu dispăre din Cernăuți. Se pare că ar fi trecut pe acasă și, întrebat de părinți de ce a plecat de la școală, a răspuns: „Mai mult n-am ce face în Cernăuți. Pumnul nu mai este. Au murit”.

Cu inima plină de Blajul drag profesorului, drag și lui, străbate pe jos aproape jumătate din țară ca să ajungă la Blaj, orașul școlilor românești din Ardeal. De pe dealul Hulei, cu pălăria în mână, îl salută cu entuziasm: „Te salut din inimă, Romă mică! Îți mulțumesc, Dumnezeuule, că m-ai ajutat s-o pot vedea! (Dumitru Popovici, „Poezia lui Mihai Eminescu”, Editura Tineretului, 1969, p.50).

S-a scris mult despre Aron Pumnul, poate se va mai scrie ... El a fost un fiu al Blajului, cu o cultură de largi dimensiuni, intransigent, care și-a iubit neamul și Biserica, Biserica sa Greco-Catolică.

Prin propria viața, prin catedră și prin scrisul său, Aron Pumnul a transmis generațiilor ce i-au urmat nepieritoare valori ale culturii umaniste și moral-creștine, știind cât de primejdioasă este îndepărtarea de ele. Lecția vieții sale, în zilele noastre, poate incomoda, și chiar incomodează lumea celor lipsiți de „istorie și suflet”. Dar cei care îl cunosc sau îl vor cunoaște, vor găsi întotdeauna la Aron Pumnul curajul și exemplul necesar pentru împlinirea Adevărului, Binelui și Frumosului.

Prin tot ce a fost, profesorul de la Blaj și Cernăuți „aruncă o punte de granit către ziua noastră de azi”. Cei care vor avea cutezanța să facă pașii, vor regăsi, în ceața relativismului în care trăim, sensul adevărului. Aceasta este lecția majoră pe care ne-a lăsat-o Aron Pumnul.

O rugăciune și un gând de recunoștință să se aștearnă peste mormântul său aflat departe, în cimitirul din Cernăuți ... Efigia de pe piatra funerară cheamă privirile ..., iar cuvintele săpate în marmură sunt îndemn la neuitare: „Marele bărbat al națiunii, Aron Pumnul, profesor de limba și literatura română la Gimnaziul Superior din Cernăuți – 1818-1866”.

Curs de formare a formatorilor

Primul modul al unui curs de formare a formatorilor pe tema doctrinei sociale a Bisericii Catolice, organizat de Confederația Caritas România, cu sprijinul Renovabis și cooperarea Katholische Sozialwissenschaftliche Zentralstelle (KSZ) din Germania, s-a desfășurat în perioada 26-28 noiembrie 2018, la Mănăstirea Părinților Carmelitani Desculți de la Cioflăceni.

Cursul a fost susținut de experți din Germania: Mons. Dr. Prof. Peter Schallenberg, director KSZ, Dr. Arnd Küppers, director adjunct KSZ și Mag. Theol. Lars Schäfers, cercetător asociat KSZ. Formatorii au abordat următoarele teme: „Justiție / Dreptate și iubire: Introducere în Doctrina Socială Catolică”, „Angajamentul personal și social: Iubirea în acțiune”, „Etica Doctrinei Sociale Catolice”, „Ecologia umana: justiția socială și față de mediu. Documentele suport pentru sesiunile de lucru, discuții și analize pe text în grupuri au fost scrisorile enciclice papale: Deus caritas est, Caritas in veritate, Laudato si, Centesimus annus și lucrarea DOCAT.

La curs au participat reprezentanți ai asociațiilor Caritas diecezan/eparhiale din țară, Kolping România, Acțiunea Catolică și Sevițiul Maltez de Ajutor, precum și un reprezentant al Conferinței Episcopilor din România și unul de la Universitatea București. (Snagov). Din partea Caritas Eparhial Oradea a participat părintele Gavril Bubo, vicepreședinte.

Acest modul de formare este primul dintr-o serie de patru și reprezintă una din componentele proiectului FOCUS – Program de pregătire spirituală în Doctrina Socială a Bisericii Catolice pentru laici și preoți, angajați și colaboratori ai organizațiilor catolice din România implicați în activități socio-caritabile, implementat în perioada 1 noiembrie 2018 – 31 octombrie 2020.

Silviu SANA

Reprezentanți ai Episcopiei greco-catolice de Oradea la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918

În anul centenar, se cuvine să ne reamintim cine au fost reprezentanții Episcopiei greco-catolice de Oradea care au participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și care a fost „filmul” evenimentelor a cărui finalitate a fost ziua de 1 decembrie 1918.

Au existat două categorii de reprezentanți: cei de drept sau din oficiu (episcop, canonici, protopopi) și cei cu credențional, adică cei aleși din cadrul circumscripției electorale de care aparțineau.

1. Delegați de drept sau din oficiu:

Episcopul dr. Demetriu Radu, dr. Iacob Radu (din partea Capitlului), dr. Gheorghe Miculaș (din partea Seminarului), dr. Petre Tămâian (din partea Preparandiei), dr. Grigorie Pop (din partea Cancelariei episcopale), Pr. prof. Victor Borlan (din partea Liceului de băieți din Beiuș) și Pr. prof. Camil Sălăgean (din partea Școlii civile de fete din Beiuș).

Reprezentanții protopopiatelor din teritoriu: Pr. Petru Popescu (Oradea) (1), Valeriu Hetco (Beiuș), Victor Pop (Holod), Vasile Tămaș (Popești), George Pteancu (Sfârnaș), Romul Buzilă (Mădăras – Satu Mare), Pamfil Ossian (Cărășeu-Satu Mare), Petre Cupcea (Supuru de Jos-Sălaj), Gheorghe Maior (Șeitin-Arad), Nicolae Flueraș (Șimand-Arad) (2), Victor Ghitta (Șiria-Arad) și Dimitrie Nistor (Bocsig-Bihor).

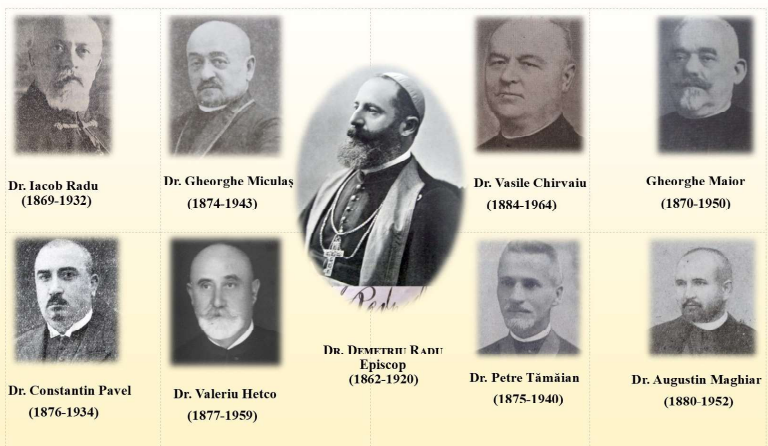
Delegați greco-catolici implicați în societățile culturale ale vremii:

Pr. dr. Augustin Maghiar (ASTRA-Oradea), Prof. dr. Vasile Chirvaiu (Reuniunea de cântări „Hilaria”-Oradea), pr. Alexandru Gera (Societatea pentru fond de teatru român), prof. Ioan Bușiția (Societatea de cântări „Lyra”), avocat Augustin Ciurdariu (Reuniunea de cântări „Armonia”), profesoarele Elena Muntean și Elena Ardelean (Reuniunea Femeilor române din Beiuș), student teolog Grigore Rițiu (Societatea Sf. Ioan Gură de Aur a studenților teologi români uniți din Oradea).

2. Delegați cu credențional:

țărani din satele Finiș (Ioan Mândru și Gheorghe Pălcuțiu), Sânlazăr (Grațian Horgoș), Nojorid (Petru Criste), Bedeu (Gheorghe Mureșan), Chiniz (Ioan Goie, Gheorghe Șandor, Ioan Rocica, Ilie Zacota, Gheorghe Cuibuș), alături de preotul Coriolan Manu din Abrămuț.

În 28 noiembrie 1918, delegația, având în frunte pe Episcopul Dr. Demetriu Radu și Dr. Aurel Lazăr a plecat cu trenul, autoritățile punând la dispoziție un vagon neîncălzit, care a fost împodobit cu tricolor românesc. O altă mare delegație, condusă de greco-catolicul

dr. Vasile Chirvaiu a plecat spre Alba Iulia în fruntea a circa 200 de persoane în data de 30 noiembrie. La fel au făcut mulți țărani din regiunea sud-estică a Bihorului, care au pornit spre Alba Iulia pe jos, străbătând munții, călătorind timp de 2 zile numai pentru a putea participa la Marea Adunare Națională.

La 1 decembrie 1918, Episcopul Demetriu Radu a fost ales unul dintre vice-președinții adunării, alături de episcopul ortodox de Arad, Ioan I. Papp. Bătrânul Gheorghe Pop de Băsești a fost cel care a prezidat Marea Adunare Națională. Episcopul orădean a luat cuvântul după ce vorbiseră Gheorghe Pop de Băsești, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu, Iosif Jumanca și Alexandru Vaida-Voevod. În puține cuvinte, ierarhul definea această zi ca fiind o „zi a învierii” neamului românesc, mulțumind lui Dumnezeu și mai ales membrilor fostului Comitet Național care au pregătit această zi istorică:

„Este praznicul neamului românesc, astăzi, domnilor, sărbătoare a sărbătorilor: Ziua învierii noastre (Așa e, să trăiască). Mulțumită lui Dumnezeu, că ne-am aflat vrednici să trăim noi aceste zile. Mulțumită se cuvine însă și bărbaților, care cu pricepere și devotament au lucrat pentru gătitarea solemnă a sărbătorii, a praznicului aceste mare (Așa e). Meritele fostului Comitet Național se cuvine să le înregistrăm (Așa e) și subliniem (Trăiască) astăzi când visul lor și visul nostru s-a împlinit. (Trăiască. Aplauze)”

Delegați din oficiu sau aleși pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, clerul și credincioșii greco-catolici ai Episcopiei de Oradea au participat la actul istoric din 1 decembrie 1918 și au votat pentru Unirea tuturor ținuturilor locuite de români din Transilvania și Ungaria cu România.

(1) A participat în locul pr. Ioan Genț, protopop de Oradea, care era bolnav; (2) Dr. Nicolae Flueraș a fost trimis în locul protopopului Augustin Tîrziu.

Eparhia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea, la ceas aniversar – Centenarul Marii Uniri de la 1918 –

E zi de mare sărbătoare, e Centenarul Marii Uniri de la 1918, când Eparhia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea, își sărbătorește, odată cu toți românii de pretutindeni, crezul în unitatea umană și spirituală care a însuflețit-o dintotdeauna.

Realizăm acum, mai mult ca niciodată, că idealurile de care au fost animați ierarhii Bisericii noastre, la prefigurarea și pregătirea drumului spre Marea Unire de la 1918, nu au fost în zadar. În decursul istoriei sale, Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, a contribuit prin formarea spirituală și umană a mai multor generații de tineri transilvăneni.

Începând cu acțiunea episcopului vizionar Inochentie Micu Klein, care a luptat pentru afirmarea drepturilor națiunii române din Transilvania, continuată de episcopul Petru Pavel Aron, care a insistat asupra dezvoltării conștiinței naționale și formării unei elite intelectuale, primind tinerii de orice confesiune să studieze la Școlile Blajului, s-a ajuns la inegalabilul curent cultural al Școlii Ardelene și la deschiderea națională spre universalitate. Marile personalități intelectuale ale Școlii Ardelene, împreună cu cele ale clerului ortodox, au meritul de a fi înțeleși, la timpul potrivit necesitatea modificării arhetipului istoric despre unitate, făcând din Blaj epicentrul Marii Uniri.

În acest an, prin grija și dăruirea atentă și neobosită a dragului nostru Arhiepiscop, Preasfințitul Părinte Episcop Virgil Bercea, am avut fericita ocazie să ne exprimăm recunoștința față de marea realizare a înaintașilor noștri prin sesiuni științifice, conferințe, lansări de carte, comemorări ale unor personalități marcante și numeroase evenimente artistice și culturale, care au avut în prim plan tema Marii Uniri de la 1918 și sacrificiul celor care au făcut ca acest lucru să fie posibil.

Aniversarea Centenarului Marii Uniri e un îndemn de a rămâne uniți în speranța într-un viitor mai bun pentru noi și generațiile viitoare, în numele adevăratelor valori creștine, a solidarității și a iubirii.

Cele mai potrivite cuvinte la acest ceas aniversar sunt însăși cuvintele rostite de Preasfinția Sa Ep. Iuliu Hossu, episcopul unit al Gherlei, la Alba-Iulia, în 1 decembrie 1918, primul Cardinal al României. Să ni le reamintim și să retrăim emoția de atunci:

Fraților!

„Ceasul plinirii vremii este acesta, când Dumnezeu Atotputernic rostește, prin poporul Său credincios, dreptatea Sa, însetată de veacuri.

Astăzi prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiti,

toți Românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara mamă, România!

Vă reamintiți când prin sutele de spitale, în zilele de întunec, povesteam: “Va învinge dreptatea”; vă arătăm că vine ceasul când toți făcătorii nedreptății vor plânge, lacrimi de sânge, în ziua bucuriei noastre.

A biruit dreptatea! Acesta e ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui, acest-i ceasul bucuriei noastre, bucuria unui neam întreg, pentru suferințele veacurilor, purtată de un neam, cu credința în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea lui.

Cuvintele Domnului se împlinesc și aici, întru plinirea dreptății: “Mulți au dorit să vadă ce vedeți voi și nu au văzut, și să aude ce auziți voi și nu au auzit. Ochii voștri sunt fericiți că văd și urechile voastre ferice că aud”.

Văd ziua întregirii neamului și aud bunăvestirea unirii noastre pe veci cu Țara-mamă: România...

Fericit am vestit hotărârea judecății lui Dumnezeu prin reprezentanții a toată suflarea românească; fericiți voi, cari ați pecetluit pe veci, Unirea cu Țara-mamă.

O viață întreagă veți mărturisi cu mândrie: “Și eu am fost la Alba-Iulia!” Fiii fiilor voștri vor chezași puternic și fericiți, rostind: “Și părinții noștri au fost la Alba-Iulia!” Voi sunteți marea armată a sufletelor alese, a neamului vostru.

De acum o Românie Mare, întemeiată pe dreptatea lui Dumnezeu și credința poporului Său.

Cântarea noastră de biruință să fie cântarea neamului pe calea lungă și grea a veacurilor: “Dreptatea Ta, Doamne, e dreptate în veac și cuvântul Tău adevărul”.

Dreptate și adevăr, la temelie României întregite.

Mărire întru cele de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace.

Ziua învierii, să ne luminăm, popoare!

Trăiască România Mare, una și în veci nedespărțită, Amin!”

Bunul Dumnezeu să binecuvânteze România și pe toți românii de pretutindeni!

Pr. Mihai VĂTĂMĂNELU
Vicar General

Centenarul Marii Uniri la Beiuș

„1 Decembrie” a fost zi de sărbătoare în acest an și la Beiuș, unde a fost marcat Centenarul Marii Uniri printr-un eveniment organizat de Primăria și Consiliul Local al Municipiului Beiuș. La eveniment a luat parte și comunitatea greco-catolică a locului.

Momentele principale ale festivității au cuprins: sfințirea plăcii comemorative de pe clădirea Primăriei, care poartă numele delegaților beiușeni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia în 1918, reprezentanți care au votat unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România; slujba Tedeum și comemorarea eroilor Marii Uniri; sfințirea unei plăci comemorative așezată pe Sala de sport a Colegiului Național „Samuil Vulcan”, școală fondată de episcopul greco-catolic Samuil Vulcan în anul 1828, care atestă desfășurarea concomitentă cu evenimentele de la Alba-Iulia din 1918 a unei ședințe festive ținută de prof. dr. Constantin Pavel la Beiuș; un program artistic susținut de elevii Colegiului Național „Samuil Vulcan”, Corul unit „Ioan Bușiția” și „Armonia” a Bisericii Greco-Catolice „Sfinții Trei Ierarhi”, copiii grupului „Muguri și mlădițe de tezaur” ai Bisericii Ortodoxe „Sfântul Dumitru” și cunoscutul interpret Ducu Bertzi. Nu în ultimul rând, au fost depuse coroane la statuia eroilor beiușeni: dr. Ioan Ciordaș și dr. Nicolae Bolcaș.

Biserica Greco-Catolică locală a participat activ la inițiativă, atât în prezent, cât și în 1918. Persoana marcantă a acestui arc unitiv a fost protopopul greco-catolic de Beiuș, dr. Valeriu Hetco (1913-1948, +

1959). Conștient de importanța activităților pastorale și culturale, respectiv de rolul activ în pregătirea poporului român pentru Marea Unire, protopopul p. Zima Zorel a început demersurile oficiale pentru recunoașterea oficială a meritelor acestui distins cleric greco-catolic, propunându-l Consiliului Local pentru decernarea titlului de Cetățean de Onoare al orașului Beiuș. Astfel, în cadrul ședinței festive din 1 Decembrie a.c., părintele Hetco a primit post-mortem Cetățenia de onoare, înmănată strănepotului său, Valentin Lungu. Un discurs elogiativ emoționat a fost susținut de nepoata protopopului Hetco, Lucia Lungu: „Suntem onorați, noi, urmașii protopopului greco-catolic dr. VALERIU HETCO, să fim în mijlocul dumneavoastră, aici, în Beiușul atât de drag nouă, astăzi – 1 Decembrie 2018 – când omagiem Centenarul momentului înălțător al Actului Marii Uniri”. Părintele Zorel a mulțumit consilierilor locali conferirea acestui titlu predecesorului său subliniind faptul că acest titlu este, de asemenea, o recunoaștere al aportului major al Bisericii Greco-Catolice la Marea Unire. Amintind relația ecumenică, chiar amicală, dintre protopopul Hetco și omologul acestuia, protopopul ortodox p. Petru E. Papp, părintele Zorel și-a exprimat dorința de a depune împreună cu omologul său o coroană la monument, fapt însă neîmplinit.

Evenimentul s-a încheiat prin omagierea eroilor care au luptat pentru Unire și au păstrat-o între granițele identității și integrității naționale, cu o paradă a forțelor militare, de ordine și de protecție din Beiuș, sub aplauzele cetățenilor prezenți.

Centenar la Sânlazăr, un nou monument al eroilor

Cu prilejul a 727 de ani de atestare documentară a satului bihorean Sânlazăr (1291-2018) și a anului Centenar în curs, a fost inaugurat și sfințit duminică, 9 decembrie a.c., un monument dedicat eroilor sânlazăreni căzuți în Primul și al II-lea Război Mondial, victimelor regimului comunist și participanților la Marea Unire din 1918, de la Alba-Iulia, originari din Sânlazăr. Printre aceștia din urmă se numără domnul Horgoș Grațian, economist, delegat ales în cercul Marghita – Bihor la Marea Unire, preotul greco-catolic Gavril Lazăr, delegat de voluntari, împreună cu sânlazărenii Gal Petru, Horgoș Mihai, Gal Chiș Paul.

Festivitatea de inaugurare a monumentului a cuprins o Sfântă Liturghie celebrată în parohia greco-catolică „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, urmată de ceremonia de sfințire a monumentului, săvârșită de p. Ovidiu Duma, delegat al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, împreună cu un sobor de preoți din Protopopiatul de Marghita. Programul festiv a continuat cu numeroase alocuțiuni ținute de urmașii eroilor din Sânlazăr, o paradă militară a Armatei Române din Oradea și depunerea de coroane la noul monument istoric al locului.

La eveniment au luat parte reprezentanți ai Consiliului Judeșean Bihor, alături de primarul comunei Chișlaz, numeroși credincioși ai locului, fii ai

satului, reprezentanți ai presei locale, dar și numeroase personalități.

Realizarea monumentului eroilor din Sânlazăr a fost susținută de Consiliul Județean Bihor, împreună cu Primăria comunei Chișlaz, la inițiativa comunității greco-catolice din Sânlazăr, păstorită de p. Cioară Șimon Adrian.

„Solemnitate / Ce sfântă e jertfa pe altarul de țară, recunoștință, mândrie, nutrim pentru voi / O ploaie de gloanțe hotărât-au să piară / Acei mai viteji sânlazăreni dintre noi”, se citește pe edificiul comemorativ centenar din Sânlazăr, realizat de sculptorul Teodoru Corneliu Durghe.

Sfințirea casei parohiale, la Plopiș

A treia duminică din Postul Crăciunului a fost zi de sărbătoare pentru comunitatea greco-catolică din Plopiș, Sălaj, cu prilejul sfințirii casei parohiale, pe 9 decembrie a.c.. La eveniment a luat parte p. Mihai Vătămănelu, vicar general al Eparhiei Greco-Catolice de Oradea, însoțit de ipodiatonul Eugen Ivuț, secretar episcopal, și ipodiatonul magister Eugen Clintoc. Alături de aceștia, p. Nicolae Bodea, protopop al Propopiatului Șimleu-Silvaniei, părintele Tarciziu Roman, egumenul Mănăstirii Șumal, numeroși preoți din Eparhie și peste două sute de credincioși.

Sărbătoarea a început cu celebrarea Sfintei Liturghii în Biserica Greco-Catolică „Adormirea Maicii Domnului” din Plopiș, urmată de procesiunea celor prezenți și sfințirea noii reședințe parohiale, administrată de preotul Ioan Șanta, împreună cu familia.

Cu aceeași ocazie, au fost binecuvântate o troiță nou construită și o grotă închinată Preacuratei Fecioare Maria, care se află în curtea casei parohiale.

La eveniment a fost prezent și primarul comunei Plopiș, care a subliniat în cuvântul adresat celor prezenți „colaborarea foarte bună dintre Biserica Greco-Catolică a locului și Primăria Plopiș”. Aceasta a contribuit la

realizarea proiectului casei parohiale și a condus la un frumos dialog între cele două instituții.

P. Ioan Șanta, gazda evenimentului, a adus totodată mulțumire credincioșilor, căci „această casă este în primul rând încununarea muncii enoriașilor, fără de care nu ar fi putut exista, a instituțiilor locale și, nu în ultimul rând, a Episcopiei Greco-Catolice de Oradea”.

La final, toți cei prezenți s-au bucurat de un moment de comuniune prin participarea la o agapă.

Ioan DĂRĂBĂNEANU

PASTILA CREDINȚEI (XXII)

ȘCOALA EPISCOPULUI SAMUIL VULCAN - 190 DE ANI, ÎN ANUL CENTENARULUI ROMÂNIEI (4)

Dimensiune națională și naționalistă a școlii ctitorită de episcopul greco-catolic Samuil Vulcan la 1828

Apelăm la istorie, pentru a răspunde la o întrebare tranșantă: în perioada înființării, această școală a avut o dimensiune națională, sau mai direct, a fost o școală națională? Dacă ne raportăm la o jumătate din semnificația termenului: național = care este propriu sau aparține unui stat, răspunsul este negativ, Beișul în acele timpuri, neaparținând statului român. Dacă însă, ne raportăm la prima jumătate a semnificației termenului ("... care este propriu sau aparține unei națiuni ... care caracterizează o națiune ... care se referă la o națiune ..." DEX), argumentăm în deplinătate afirmația: școala ctitorită de episcopul greco – catolic Samuil Vulcan a fost (și este!) o școală națională.

Istoricul dr. Mihoc Blaga ne oferă o dovadă certă, științifică, prin evocarea a trei manuscrise ale episcopului Samuil Vulcan în primul deceniu al secolului XIX, din care ne permitem să cităm: "Promovarea culturii în rândul poporului non-unit român și desigur în cel al clerului acestuia" (sept.1810) (Mihoc Blaga – Valențele emancipării, Ed. Lagos, Lagos '94, Blaj, 2004). Această cerere era adresată împăratului Francisc I.

Este evidentă preocuparea episcopului Samuil Vulcan pentru ridicarea nivelului cultural și emanciparea tuturor românilor, indiferent de confesiune.

Dimensiunea națională este subliniată și în actul fundațional a Gimnaziului Superior Greco-Catolic de băieți în care se spune clar: "institutul acesta s-a întemeiat cu preferință pentru națiunea valachică". Cerința expresă a luminatului episcop cu privire la "ortografia reducentă la literele latine avitice" a însemnat deschiderea românilor, din această parte de țară spre cultura europeană. Dr. Constantin Pavel, profesor al acestei școli afirma că marele merit al episcopului Samuil Vulcan a fost că ar fi dat "cel dintâi gest și îndemn oficial pentru scoaterea alfabetului slavon din scrisul românesc".

În Principatele Unite, acest lucru s-a petrecut în 1863 printr-un decret al domnului Alexandru Ioan Cuza.

Dimensiunea națională a acestui institut de învățământ a crescut în valoare pe parcursul celor 190 de ani de existență, slujind intereselor românilor din Ardeal, pentru păstrarea identității naționale.

O școală națională, ctitorită de Biserica Națională, Biserica Română Unită cu Roma (precum apare în proiectul Constituției din 1923).

În interesul dimensiunii naționale se situează și ceea ce se poate numi dimensiunea naționalistă, concre-

tizată prin apărarea drepturilor și aspirațiilor naționale.

Pe tot parcursul existenței sale dimensiunea națională, a fost reală, pusă sistematic în practica instructiv-educatională a acestei școli ca o normalitate didactică, căpătând însă, uneori ascensiuni și accente de tip eveniment, în perioadele fierbinți ale istoriei, cum a fost de pildă perioada premergătoare actului Unirii de la 1 decembrie 1918.

Naționalismul dobândit în școlile greco-catolice, nu a fost un naționalism exacerbant, manifestat în detrimentul altor etnii din comunitate. Meritele nu aveau naționalitate, singurul criteriu de promovare fiind valoarea. Ne vom aminti de evidența unor exemple edificatoare pentru această susținere. Cu ocazia pensionării directorului Liceului Greco – Catolic de fete, d-na Angela Selejan Buteanu a vorbit ca reprezentant a elevilor Irina Kilner, care nu era româncă.

Depășind această exemplificare de "buzunar", concludentă, însă pentru evidențele ulițelor, vom argumenta dimensiunea națională și naționalistă a Liceului "Samuil Vulcan" cu evocarea unor întâmplări petrecute în perioada 1828 – 1948.

Importanța acestei școli pentru promovarea limbii și culturii române reiese din actul fundațional: "Institutul acesta s-a întemeiat cu preferință pentru națiunea valachică, să pună pond special pe ortografia reducentă la literele latine avitice pe Gramatica și Literatura Valachică". Scopul naționalist al școlii este evidențiat și în acea "Carte de Dojană" (1832) trimisă de episcopul Samuil vulcan preoților și credincioșilor, îndemnându-i să-și trimită pruncii la școală: "... acolo se învață mai întâi a citi și a scrie românește și latinește ... dar mai ales Legea sau cunoașterea lui Dumnezeu ...". Analizând aceste citate, orice om, de bună credință, cu adevărat creștin, eliberat de prejudecăți ajunge la concluzia cea adevărată. Acest institut de învățământ a fost creat pentru cunoașterea limbii române, a culturii națiunii române, cu deschiderea spre cultura europeană. Să citim încă odată, partea finală a citatului propus: "... dar mai ales Legea sau cunoașterea lui Dumnezeu". Lui Dumnezeu, care este al tuturor (atât greco-catolici cât și ortodocși!). Am considerat necesară această subliniere, deoarece în zilele noastre, am auzit de multe ori formulări exclusiviste: "Beișul vechi centru al ortodoxiei" sau "școală pentru învățătura ortodoxă", sau "au murit pentru apărarea credinței ortodoxe" (oare nu

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

a României și a tuturor cetățenilor acestora? n.n.).

Netemeinicia acestor formulări este și mai evidentă dacă ne amintim de spusele marelui istoric Nicolae Iorga: "Episcopia Română Unită din Oradea Mare, pe timpul episcopilor Ignatie Darabant și Samuil Vulcan a îndeplinit misiunea de Academie Științifică Românească, patronând întreaga operă culturală românească fără osebite de confesiune" (oct.1920, Discurs la Adunarea Generală a Astei – Oradea).

În fața procesului de maghiarizare, a învățământului din "școalele din Ardeal", după 1841, clerul greco-catolic și profesorii acestui liceu au recurs la tot felul de modalități de contracarare a acestor decrete ale Locotenentei Ungare. Istoricul Constantin Pavel, profesorul acestei școli, afirmă că au rămas 17 gimnazii, printre care și cel din Beiuș, în care se continua predarea în limba latină și după 1844.

Episcopul de Oradea Vasile Erdeli obligat să ordone aplicarea legii, subliniază în circulara trimisă: "Din aceasta însă deloc nu trebuie să deducem, că avem să uităm și să ne neglijăm limba noastră română ... pe care o am supt de la piepturile maicilor noastre cel mai scump tezaur al nostru".

În februarie 1851, cu ocazia Consiliului "Scolastic", la care a participat și episcopul greco-catolic Vasile Erdeli a fost reiterată ca limbă de predare, limba română, astfel că în anul 1853, a fost susținut primul examen de bacalaureat.

A urmat o perioadă de germanizare a liceului, iar din 1870, încercarea de maghiarizare. Opoziția profesorilor gimnaziului beiușan, a fost permanentă, dusă de multe ori cu diplomație, în condiții de grave probleme financiare cu care se confruntau aceștia.

Cu toate aceste vicisitudini politice și financiare Gimnaziul din Beiuș a supraviețuit, păstrându-și caracterul de școală superioară românească, pe băncile ei învățând o întreagă pleiadă de personalități: Simion Florea Marian (folclorist), Miron Pompiliu (scriitor), Partenie Cozma (om politic), Coriolan Brediceanu (muzicolog), Mitropolitul Miron Romanu, Episcopul I. Papp al Aradului etc.

O altă întâmplare edificatoare pentru dimensiunea națională și naționalistă a liceului, este descrisă în monografia "Beiușul și lumea lui" vol. II sub titlul "Povestea cu steagul unguresc de pe edificiul gimnaziului".

În rezumat "povestea" s-a desfășurat în felul următor: pe fațadele edificiilor principale din Beiuș a fost arborat, la ordin, steagul național maghiar, în 2 iunie 1888 cu ocazia vizitei Episcopului Romano - Catolic de Oradea Mare. În dimineața evenimentului a apărut acest steag și pe clădirea gimnaziului cu toate că după 1868 cu ocazia, mai aluziv tinerilor din Beiuș când s-a ieșit cu drapelul românesc, s-a hotărât ca pe clădire să nu fie arborat nici un steag.

Scandalul a izbucnit în momentul când cineva a

sustras steagul unguresc de pe fațadă. Urmarea a fost un imens scandal politic, evenimentul respectiv căpătând conotație naționalistă de tipul: "Atentatul de la Beiuș contra drapelului unguresc".

Climatul educațional din acest institut de învățământ din Beiuș era dominat de spiritul național, în așa măsură, încât elevii și profesorii participau și organizau diferite evenimente cu un puternic impact național.

Așa de pildă în anul 1906, cu ocazia sărbătorilor jubiliare de la Arenele romane din București, corul Lira din Beiuș a fost dirijat de profesorul liceului Ioan Bușiția. Au fost interpretate două piese corale dintre care: marșul regal se termina cu fraza muzicală "Trăiască România!".

Sărind peste ani, ajungem la anul Marii Uniri 1918. Pregătirea și participarea la Marea Adunare Națională de la 1 decembrie a fost onorată cu prisosință de vulcaniști, profesori, elevi, absolvenți. Iată, pe lista delegaților de drept, a instituțiilor ecleziastice școlare, economice, culturale, la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, găsim nume de vulcaniști; Ioan Bușiția (delegatul Casinei Române), profesorul Victor Borlan (delegat la Gimnaziului Superior Greco-Catolic), profesorul Camil Sălăgean (delegat al Școlii Civile de fete). Pe lista delegaților, cu vot imperativ la această Marea Adunare apare profesorul Ioan Bușiția, Victor Borlan, Camil Sălăgean, Gavril Cosma (fost elev al Gimnaziului), Nicolae Bolcaș (absolvent vulcanist).

La 1 decembrie 1918, în sala de gimnastică a Gimnaziului Superior Greco-Catolic, profesorul Constantin Pavel a rostit un "discurs magistral" care a fost apoi publicat în presa vremii sub titlul "Ziua învierii noastre".

Pentru a apropia "prezentul timpului trecut" de zilele noastre mai adăugăm un nume de vulcanist în argumentarea "dimensiunii naționale și naționaliste" a școlii vulcaniene. Este absolventul școlii (1922 – 1923) și apoi profesor aici (1927 – 1930) Corneliu Mezea (1903 – 1936).

Afirmația profesorului Corneliu Mezea rostită în cadrul Frontului Românesc (apărut în ziarul "Steagul nostru" din anul 1936): "Sunt român, crescut în spiritul naționalist al Beiușului", justifică, încă odată titlul acestui articol. Notificăm, în rezonanță cu ceea ce s-a afirmat faptul că profesorul liceului, Corneliu Mezea, a fost autorul cărții: "Dr. Vasile Lucaciu, Leul de la Sisești 1832 – 1922", o carte despre "viața și faptele lui" ceea ce "însemnează a scrie însăși istoria politică a românilor ardeleni și năzuința lor spre unire, de la 1887 încoace, până la realizarea mărețului ideal al unității naționale de la 1918" (Vasile Iuga de Săliște – 2018).

Închidem acest periplu evocator, ce obligă spre admirație și continuarea testamentară a valorilor vulcaniene, susținând încă odată veridicitatea unei posibile reale sintagme: "o școală națională, a unei Biserici Naționale".

INAUGURARE CENTRUL DE ZI "SFÂNTUL MARTIN"

© Eugen Ivuț

Asociația Caritas Eparhial Oradea a inaugurat, în Ioaniș, comuna Finiș, Centru de zi "Sfântul Martin", luni, 26 noiembrie 2018. Slujba de sfințire a noului centru a fost oficiată de părintele vicar general, Mihai Vătămănelu, părintele vicar responsabil cu preoții, Antoniu Chifor, părintele protopop Zima Zorel și părintele paroh Boța Mircea, în prezența copiilor, beneficiari ai viitorului centru, a părinților acestora, a domnului primar Ioan Man, a doamnei Arina Moș, director executiv a DAS Oradea, a președintelui asociației, părintele Olimpiu Todorean, ai altor invitați și ai angajaților asociației.

Clădirea nou construită are la etaj 3 săli de clasă și o toaletă. La parter se află centrala termică, bucătăria și sala de mese. În clădirea existentă, lipită de clădirea nouă, s-au amenajat toaletele pentru copii și o sală spațioasă pentru activități de grup. În clădirea veche s-a amenajat a patra sală de clasă. Construcția este executată la standarde europene beneficiind, fiecare clasă, de acces la internet.

Valoarea construirii și a dotărilor noului Centru, la standarde europene, a fost de peste 1.410.000 lei.

Mulțumim, înainte de toate, PSS Virgil Bercea,

La 10 septembrie 2014, Adunarea Generală a Asociației Caritas Eparhial Oradea accepta primirea, sub formă de donație, terenul și construcțiile de la Asociația INCONTRO FRA I POPOLI, din Italia și de la Fundația Căminul Francesco din Beiuș, înființată de Congregația Surorilor Minime ale Reginei Purgatorului.

Dar activitatea nu a început în acel an, ci a continuat o tradiție. Surorile au cumpărat casa, în anul 2003. La început au fost găzduite două fete de la orfelinat. Din februarie 2004 au fost primiți 15 copii de clasa I,

care ne-a încurajat în tot ceea ce facem. Ne pare rău că nu poate fi alături de noi, fizic, dar ne-a însoțit cu gândul și rugăciunea.

Mulțumim domnului Laszlo Geyer, arhitectul și firmei SC CEO CONSTRUCT SRL, firma asociației noastre, care a executat lucrarea.

Mulțumim angajatelor asociației noastre, de la acest punct de lucru, educatoarelor: Corina Andraș, Anca Onița, Olimpia Boța și Claudia Vlaș, care au pregătit sălile pentru primirea copiilor și începerea activităților.

Mulțumim asociației KINDERMISSION-SWERK "DIE STERNSINGER" (AACHEN, Germania), Asociației Chiese dell'est din Italia și altor sute de persoane care, în cei doi ani, au fost aproape de noi prin donarea a 2% din impozitul pe venit.

În numele viitorilor beneficiari ai noului centru, copiii din comunitatea Ioaniș, mulțumim tuturor pentru implicare tuturor celor care au fost prezenți.

Pr. Olimpiu TODOREAN
Președinte

căroră li s-a dat hrana rece, ajutor la teme și jocuri tematice.

În anul școlar 2017-2018, Centrul a oferit zilnic, de luni până vineri, servicii pentru 49 de copii de clasele I – IV. De asemenea, în fiecare vineri, 12 copii de clasa 0 au participat la activități educative, fiind pregătiți pentru integrarea în clasa I.

Tot în cursul anului 2017, Asociația Caritas Eparhial Oradea a intervenit în sprijinirea a 43 de familii ai căror copii frecventează centrul, prin acordarea a

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

130 de pachete care au conținut produse alimentare de bază, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte.

Serviciile sociale oferite în cadrul Centrului de Zi sunt servicii specializate și au ca scop prevenirea abandonului școlar și asigurarea unor condiții armonioase de creștere, educare și formare profesională precum și dezvoltarea capacității individului pentru depășirea situației de nevoie socială.

Pentru îndeplinirea acestui scop, Centrul le asigură copiilor un mediu adecvat pentru a crește și a se dezvolta armonios, ajutându-i să se integreze în societate, oferindu-le șanse egale la educație cu ale celorlalți copii. Beneficiarii Centrului de Zi sunt copiii aflați în risc de abandon școlar, care provin din familii monoparentale sau familii aflate în dificultate.

Prin activitățile desfășurate, oferim zilnic copiilor: o masă caldă și o gustare; ajutor în efectuarea temelor pentru școală; meditații școlare; activități educative informale, formale și non-formale; activități recreative; activități de creație și de dezvoltare a abilităților pentru o viață independentă.

Centrul funcționează zilnic, de luni până vineri, în intervalul orar 12.00 - 16.30. Activitățile desfășurate se realizează în funcție de nevoile reale ale copiilor.

După terminarea programului de la școală, copiii vin la centru unde sunt ajutați în pregătirea temelor. Pentru a avea eficiență în creșterea rezultatelor școlare și în reducerea abandonului școlar al copiilor care frecventează centrul, se păstrează legătura permanent cu învățătorii copiilor, în vederea sprijinirii acestora în procesul educațional.

Participarea copiilor la programele de la centru este condiționată de prezența lor la școală, programul diversificat de la Centru stimulându-i pe copii să frecventeze școala.

De asemenea, pentru a avea eficiență în procesul educațional, conștientizăm părinții de importanța rolului educației în familie și societate. Totodată, copiii participă la activități educative informale și formale prin care aceștia au ocazia de a adopta anumite atitudini, de a exterioriza anumite comportamente, construindu-și astfel profilul psiho-social.

Prin activitățile de creație descoperim talente și le cultivăm, ținându-se cont de preferințele și particularitățile fiecărui copil. Astfel, desfășurăm activități de lucru manual și abilități practice în cadrul cărora copiii confecționează felicitări, realizează desene, picturi, colaje și diverse obiecte. De asemenea, le cultivăm talentul muzical și artistic prin diverse activități muzicale (jocuri cu cântec și mișcare, serbări organizate la diferite evenimente). În cursul anului sunt organizate diferite evenimente dintre care amintim: Ziua mamei; Ziua copilului; Festivitatea de deschidere a noului an școlar; Sărbătoarea Nașterii Domnului. **(Pr. Olimpiu Todorean).**

(continuare în pag. 16)

(urmare din pag. 15)

Bună ziua. Pentru cei care nu mă cunosc, sunt Lidia. Am fost beneficiară a acestui centru timp de 8 ani de zile, pe urmă am devenit voluntara acestui centru. Aici am cunoscut oameni care m-au încurajat și motivat să aleg o carieră în domeniul educațional implicându-mă direct în activitățile de la centru. Din dorința de a ajuta acești copii, am realizat că iubesc copii și că aceasta este calea pe care trebuie să merg, calea de a deveni dascăl.

În prezent sunt studentă la Facultatea de Științe Socio Umane, specializarea Pedagogia învățământului primar și preșcolar, din cadrul Universității din Oradea. Am avut și perioade dificile, mi-a fost greu, dar nu am renunțat, deoarece am crezut cu adevărat în șansele mele. Mi-aș dori ca și voi, dragi copii, să înțelegeți cât de importantă este educația,

în viață, să munciți, să luptați și să credeți cu adevărat în șansele voastre. **(Lidia Bogdan)**

Este un moment frumos prin care, practic, am venit să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru că, prin noi oamenii, poate face lucruri minunate. O echipă inimoasă de oameni angajați ai Caritas, voluntari ai Caritas, persoane de aici, și-au dat concursul pentru ca iată să vadă finalizat acest Centru. Este atât de important, mai ales în aceste zone în care sunt copiii atât de frumoși, cu toți copiii ai lui Dumnezeu pentru că nu contează familia în care ne-am născut sau locul, de ce naționalitate suntem, important este că suntem toți copiii ai lui Dumnezeu și frați între noi și datorită acestui fapt suntem chemați să ne acceptăm și să ne iubim și să ne ajutăm ca frații.

Aduc salutul episcopului nostru de Oradea, PSS Virgil Bercea, care ne însoțește cu rugăciunea și cu binecuvântarea dânsului fiind bucuros pentru tot ceea ce se realizează chiar dacă este ca o picătură într-un ocean dar, pentru cei care sunt atinși de această picătură este foarte benefic și o binecuvântare. Le mulțumesc tuturor celor care s-au implicat, organizațiilor din țară și din străinătate, vă mulțumesc vouă tuturor pentru că sunteți cei care contribuiți și, totodată, deveniți un exemplu și pentru ceilalți.

Bunul Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți copiii, aici prezenți, ca să ajungeți prin formare și prin educație, atunci când veți crește mari, un model pentru ceilalți, persoane cu o educație aleasă, persoane care să-și împlinescă menirea pe acest pământ: aceea de a-L iubi pe Dumnezeu și pe aproapele și de a face binele. **(Mihai Vătămănelu, vicar general)**

Vă mulțumesc că ați ales satul Ioaniș pentru investiția dumneavoastră, în acest centru, și vă promit că, în timpul cel mai scurt vom asfalta drumul dinspre Finiș la Ioaniș. Felicit Caritas Eparhial și pe toți cei care i-au ajutat să aducă la bun sfârșit această lucrare și le promit că, din partea Primăriei Finiș, vor avea sprijinul nostru. **(Ioan Man, primar comuna Finiș)**

Mesajul Lidiei a fost unul emoționant și tu, în calitate de voluntar îi vei ajuta să înțeleagă că, fără școală și anumite reguli, și fără Dumnezeu nu se poate. Pentru noi, cei care lucrăm în servicii sociale, până la urmă, singura noastră mulțumire este atunci când vin tineri care au fost în centrele noastre și au învățat, și ne spun: sunt și eu realizat, am un copil, am o familie, am un loc de muncă.

Mă bucur foarte mult că suntem aici prezenți pentru că DAS Oradea și, în speță Primăria Municipiului Oradea are o colaborare excepțională, de peste un deceniu, cu Caritas Eparhial.

Iar voi, copiii, sunteți frumoși, să vă apreciați dascălii, să vă respectați dascălii, să învățați pentru că fără asta nu se poate, fără școală nu se poate.

Caritas Eparhial investește mult în copii și eu cred mult în asta, eu cred că noi toți trebuie să investim în copii, pentru că doar așa investim în viitor.

M-ați emoționat și vă doresc succes. Mă bucur că am fost astăzi alături de dumneavoastră. Am toată încrederea că aici lucrurile vor ieși la superlativ asta pentru că avem în spate expertiza părintelui Todorean și Caritas Eparhial. **(Arina Moș, director executiv, DAS Oradea)**

Elevii Liceului Teoretic “Onisifor Ghibu” a donat fructe și legume

În cadrul campaniei sociale “Săptămâna legumelor și a fructelor donate”, desfășurată în perioada 19 - 23 noiembrie la Liceul Teoretic “Onisifor Ghibu”, elevii au strâns peste 700 de kilograme de fructe și legume, pe care le-au donat Asociației Caritas Eparhial Oradea.

În pauza mare, sala festivă a liceului s-a umplut de zeci de cutii și pachete pline cu banane, mere, portocale, cartofi, morcovi etc. care au fost încărcate cu ajutorul elevilor voluntari și transportate în satul Ioaniș. Acțiunea de colectare a fost coordonată de doamna profesor Carmen Chiș cu ajutorul membrilor comisiei SNAC, fiind susținută de direcțiunea liceului și de Consiliul elevilor.

Cea mai mare parte din fructele și legumele colectate au fost descărcate la Centrul de zi pentru copii „Sfântul Martin” din satul Ioaniș, proaspăt inaugurat, unde vor fi distribuite și utilizate pentru pregătirea mesei celor 50 de copii care beneficiază de serviciile centrului. Restul fructelor și legumelor au ajuns la Cantina Socială din cadrul Centrului Maria Rosa din Oradea, unde vor fi folosite pentru prepararea mesei pentru cei 40 de beneficiari care servesc zilnic o masă caldă în cadrul acestui serviciu.

Le mulțumim elevilor darnici și profesorilor din Liceul Teoretic “Onisifor Ghibu”, care sprijină încă o dată activitatea asociației. Grație lor, persoanele aflate în dificultate vor beneficia de acest ajutor suplimentar în pragul Sărbătorilor de iarnă!

Ioana TUȚĂ
Coordonator voluntari

Colegiul Național “Mihai Eminescu” a donat haine

Venind în sprijinul campaniei de colectare de articole vestimentare lansată în liceele din Oradea toamna aceasta, elevii Colegiului Național “Mihai Eminescu” au strâns haine pentru a fi donate celor nevoiași.

Acțiunea a fost posibilă cu implicarea doamnei director Muntean Livia și a doamnei director adjunct Hochhauser Eniko și a fost coordonată de doamna profesor Crețiu Florica. Le mulțumim pe această cale pentru bunăvoința cu care au răspuns apelului nostru.

Le adresăm de asemenea mulțumiri elevilor săritori din clasele a 9-a D științe sociale și a 12-a C filologie bilingv de la secția română, precum și clasa a 9-a I științele naturii de la secția maghiară, care demonstrat preocupare pentru soarta celor mai puțin norocoși și disponibilitatea de a sprijini actele caritabile ale Asociației Caritas Eparhial Oradea

Ioana TUȚĂ
Coordonator voluntari

ABONAMENTE

Îi informăm pe cititorii noștri că pentru a intra în posesia abonamentului la revista **Vestitorul** este necesar ca acesta să fie achitat pe tot anul sau pe cel puțin șase luni. Abonamentul trebuie să fie plătit până cel târziu la data de **30 ianuarie 2019**. Costul unui exemplar va fi de **1,5 lei**, cost care, pentru abonați, va rămâne același pe tot timpul anului, indiferent de eventualele modificări de preț. Vă reamintim că modalitatea cea mai sigură de a intra în posesia revistei noastre este abonamentul.

Întâlnirea Eparhială Eparhială a Asociațiilor

Catedrala Sfântul Nicolae din Oradea a găzduit două evenimente deosebit de importante pentru Eparhia Greco-Catolică de Oradea, sâmbătă, 24 noiembrie 2018, reunind între 700 și 800 de persoane participante, într-o atmosferă călduroasă, de adevărată comuniune.

Practic, a avut loc Întâlnirea Eparhială a asociațiilor urmată de un Concert Caritabil de Crăciun.

Întâlnirea a fost organizată de către Departamentul pentru pastorația Adulților și a Familiilor și s-a dorit a fi un bun prilej de a aduce împreună, măcar o dată pe an, asociațiile care funcționează în cadrul Episcopiei Greco-Catolice de Oradea. Acestea s-au bucurat împreună de realizări, primind mulțumirile pe care le merită din plin pentru valoroasa implicare și dăruire în viața bisericii.

Programul a început cu Sfânta Liturghie la ora 17.00, cuvântul de învățătură fiind rostit de către părințele Vicar General Mihai Vătămănelu.

Concertul Caritabil de Crăciun a început de la ora 18.30 și a fost organizat de către Departamentul pentru Pastorația Copiilor și a Tineretului în cadrul proiectului World Youth Hope. Antonia Horbacs, Anda Cristea și Daniela Bazac, tinerii implicați în proiect, au încântat publicul cu multă căldură și dăruire, interpretând colinde specifice Postului Crăciunului, perioadă pregătitoare pentru Nașterea Domnului. După cei trei tineri, a fost rândul îndrumătorului lor, talentatul Ovidiu Lazăr, să încante spectatorii. Invitata specială a concertului a fost îndrăgita artistă consacrată Paula Seling, care, cu glasul său îngeresc s-a adresat în primul rând sufletelor celor prezenți, ajutându-le să-și poată imagina armonia, măreția și beatitudinea din paradis. Acest Concert s-a desfășurat într-un context caritabil care a avut în vedere strângerea de fonduri pentru reconstruirea și reabilitarea Palatului Episcopal Greco-Catolic, devastat în urma incendiului din luna august. S-au adunat astfel

10.100 lei și 100 euro, bani care s-au depus în contul aferent Palatului Episcopal. Acesta este primul eveniment, dintr-o serie de Concerte Caritabile desfășurate în Eparhia noastră, și anume la Oradea, Beiuș, Șimleu și Tășnad. Mulțumim tinerilor participanți, lui Ovidiu Lazăr și, bineînțeles, doamnei Paula Seling.

Asociațiile și grupurile care au participat au fost: Reuniunea Mariană, A.G.R.U., A.S.T.R.U., Caritas Eparhial Oradea, Allegria, Dominic Savio, Cercetașii Români Uniți, Viața Ascendentă, Ordinul Terțiarilor Franciscani, Ordinul Franciscanilor Seculari, Comunitățile Familiale de Evanghelizare, Asociația Medicilor Catolici, Zileos, Oratoriul Maria Imaculata, Sfânta Treime, Sântandrei, Familia Preasfintei Inimi a lui Isus, Caritatis Sfântul Nicolae, Radio Maria, Neocatecumeni, Colegiul Sfânta Familie, Seminarul Teologic Trei Ierarhi, Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu”, Facultatea de Teologie Greco-Catolică – departamentul Oradea.

Mulțumim tuturor preoților participanți, tinerilor care au animat Sfânta Liturghie, Biroului Pastoral și, desigur, gazdei evenimentului, respectiv părintelui paroh Ovidiu Duma.

Eugen Ivuț - Biroul de presă

Magazinul de obiecte și cărți bisericești „Sfânta Tereza”

Cu binecuvântarea Preasfințitului Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, a fost deschis magazinul de obiecte și cărți bisericești „Sfânta Tereza”, Miercuri, 28 noiembrie 2018. Slujba de sfințire a fost oficiată de către părintele Mihai Vătămănelu, vicarul general al Episcopiei împreună cu părintele Antoniu Chifor, vicar responsabil cu preoții și părintele Romulus Torjoc.

Magazinul de obiecte și cărți bisericești se află pe strada Mihai Pavel, nr. 4, iar aici se pot găsi cărți, calendare, rozarii, statui, sfeșnice, vase liturgice, cămăși clericale și multe alte obiecte religioase.

Pentru orice detalii și comenzi vă puteți adresa părintelui diacon Claudiu Boda, la sediul magazinului (Strada Episcop Mihai Pavel, nr. 4, Oradea) sau telefo-

nic la numărul 0766379879.

Eugen Ivuț - Biroul de presă

Colectă specială

Asociația Caritas Eparhial Oradea a ales ca zi specială a carității noastre comunitare duminica „Samariteanului Milostiv”, zi în care s-a organizat o colectă specială. Tasul din data de 11 noiembrie 2018, duminica „Samariteanul Milostiv”, a fost predat, de către **87 parohii** asociației. Astfel, a intrat în casieria asociației suma de **32.716 lei**.

Domnul să vă binecuvânteze pe toți cei ce aduceți daruri și faceți bine întru sfințele noastre biserici și vă aduceți aminte de cei săraci.

Pr. Olimpiu TODOREAN

Parohia Aleșd, 440 Lei	Parohia Oradea, Duminica Tuturor Sfinților, 789 Lei
Parohia Ardud, 380 Lei	Parohia Oradea Sf. Nicolae, 1.601 Lei
Parohia Băile Felix, 250 Lei	Parohia Oradea, Schimbarea la Față, 585 Lei
Parohia Băița, 230 Lei	Parohia Oradea, Înălțarea Domnului, 246 Lei
Parohia Beiuș, 290 Lei	Parohia Oradea, Sf. Anton, 35 Lei
Parohia Beliu, 523 Lei	Parohia Oradea, Sf. Gheorghe, 839 Lei
Parohia Beznea, 124 Lei	Parohia Oradea, Sf. Gheorghe Olosig, 250 Lei
Parohia Bobota, 63 Lei	Parohia Ortelec, 130 Lei
Parohia Bocșa, 57 Lei	Parohia Petrani, 188 Lei
Parohia Borod, 211 Lei	Parohia Plopiș, 2.200 Lei
Parohia Camăr, 25 Lei	Parohia Pișcolț, 600 Lei
Parohia Câmpia, 1.034 Lei	Parohia Pocola, 110 Lei
Parohia Carei Sf. Anton, 189 Lei	Parohia Poiana, 194 Lei
Parohia Căuaș, 50 Lei	Parohia Porț, 450 Lei
Parohia Cehei Pustă, 50 Lei	Parohia Prisaca, 86 Lei
Parohia Cheț, 507 Lei	Parohia Rogoz, 100 Lei
Parohia Chilioara, 395 Lei	Parohia Sărsig, 147 Lei
Parohia Cizer, 60 Lei	Parohia Sălăjeni, 300 Lei
Parohia Cosniciu de Jos, 100 Lei	Parohia Săuca, 340 Lei
Parohia Cosniciu de sus, 150 Lei	Parohia Sâmbăta, 410 Lei
Parohia Crestur, 250 Lei	Parohia Sânlazăr, 500 Lei
Parohia Curtuiușeni, 100 Lei	Parohia Sânmartin, 115 Lei
Parohia Delani, 43 Lei	Parohia Sântandrei, 300 Lei
Parohia Domănești, 393 Lei	Parohia Silvaș, 200 Lei
Parohia Drăgoteni, 70 Lei	Parohia Sititelec, 30 Lei
Parohia Drighiu, 600 Lei	Parohia Sudrigiu, 50 Lei
Parohia Galoșpetreu, 400 Lei	Parohia Șilindru, 300 Lei
Parohia Ghenetea, 300 Lei	Parohia Șimleu Silvaniei, 2.751 Lei
Parohia Ginta, 120 Lei	Parohia Ștei, 150 Lei
Parohia Girișu de Criș, 55 Lei	Parohia Șumal, 2.000 Lei
Parohia Haieu, 180 Lei	Parohia Șuncuiuș, 50 Lei
Parohia Halmășd, 600 Lei	Parohia Tășnad, 550 Lei
Parohia Hereclean, 196 Lei	Parohia Tinca, 163 Lei
Parohia Hodișel, 431 Lei	Parohia Uileac de Beiuș, 35 Lei
Parohia Holod, 220 Lei	Parohia Valea lui Mihai, 182 Lei
Parohia Horoatu Crasnei, 100 Lei	Parohia Valcău de Jos, 50 Lei
Parohia Huseni, 300 Lei	Parohia Vălanii de Beiuș, 105 Lei
Parohia Iaz, 300 Lei	Parohia Voivozi, 550 Lei
Parohia Ioaniș, 150 Lei	Parohia Zalău, Sf. Apostoli
Parohia Ip, 25 Lei	Petru și Pavel, 1.203 Lei
Parohia Marghita, 530 Lei	Parohia Zalău, Sfânta Familie, 902 Lei
Parohia Meseșeni de Sus, 42 Lei	Zalău Capelă Spitalul de Urgență, 216 Lei
Parohia Nojorid, 100 Lei	Fam. Slobodnic Ștefan, 1.000 Lei
Parohia Nădar, 19 Lei	
Parohia Oradea, Maica Domnului, 1.062 Lei	

Preafericitul Lucian a semnat în „Cartea Centenar”

Domnul Ion Dumitreț, Președintele Consiliului Județean Alba, domnul Gheorghe Valentin Rotar, Primarul Municipiului Blaj și domnul Gabriel Rustoiu, Directorul Muzeului Național al Unirii Alba Iulia, s-au aflat astăzi 23 noiembrie 2018 la Blaj, la sediul Arhiepiscopiei Majore a Bisericii Române Unită cu Roma, Greco-Catolică, fiind primiți în audiență de către Preafericirea Sa Cardinal Lucian, Arhiepiscopul Major al Bisericii Române Unită cu Roma, Greco-Catolică. La audiență au mai fost prezenți Preasfinția Sa Claudiu, Episcopul Curiei Arhiepiscopiei Majore și Pr. Cristian Barta, Protosincol al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș.

Cu această ocazie, Preafericirea Sa Cardinal Lucian a semnat în Antologia de semnături „Cartea centenar”. Acest proiect al Consiliului Județean Alba, realizat în parteneriat cu Muzeul Național al Unirii Alba Iulia este un omagiu adus Marii Uniri de la 1918, la ceas aniversar.

Scopul proiectului este acela de a realiza în acest

an Centenar o a doua „Carte de Aur”, după cea realizată în anul 1929. Vor fi invitați să participe la ceremoniile de semnare reprezentanți ai instituțiilor statului, reprezentanți ai instituțiilor de cultură din România, veterani de război, precum și alte personalități contemporane marcante.

Biroul Arhiepiscopal de Presă

Întâlnirea soțiilor de preoți din Eparhia de Oradea

„Comunicarea în comunitate” a fost tema întâlnirii soțiilor de preoți din Eparhia Greco-Catolică de Oradea, desfășurată pe 24 și 25 noiembrie a.c., la Pensiunea „Colț de Rai”, pe muntele Meseș, din apropierea Zalăului. La întâlnire a conferențiat doamna Mihaela Tatu, trainer în comunicare, cunoscut om de televiziune și promotoare a acestor inițiativă. Cu binecunoscuta ei dezinvoltură și veselie, invitata a evidențiat subiecte precum: femeia ca soție, femeia ca mamă, mama ca formator de caractere sau modul în care orice femeie trebuie să aibă grijă de starea ei. În urma prezentărilor și a discuțiilor interactive, fiecare participantă a reușit să conștientizeze mai bine ce poate îmbunătăți în viața personală, con-

tribuind la dezvoltarea propriei persoane și a stării de bine. Aceasta este cu atât mai important cu cât o astfel de conștientizare se răsfrânge în mod benefic atât asupra membrilor propriilor familii, cât și a comunităților parohiale din care participantele fac parte.

Pe lângă cursul propriu-zis, soțiile de preoți au avut ocazia să stea de vorbă, să împărtășească și să se cunoască mai bine într-o atmosferă de bucurie, relaxare și pace. În dimineața zilei de duminică, 25 noiembrie a.c., programul a inclus participarea la Sfânta Liturghie, celebrată de p. Antoniu Chifor, vicar cu preoții în Eparhia Greco-Catolică de Oradea.

La finalul întâlnirii, participantele au exprimat idei de acțiuni concrete, care urmează a fi implementate în comunitățile de apartenență. Întâlnirea a fost caracterizată de toate participantele ca fiind una benefică și totodată rodnică. Iar roadele se vor vedea în timp.

Mulțumim organizatorilor pentru aceste două zile petrecute „altfel”, un „alt fel” educativ, foarte plăcut și binecuvântat de Dumnezeu!

Dana NICHITA

CONT SPECIAL PENTRU RECONSTRUIREA PALATULUI

EPISCOPIA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA GRECO-CATOLICĂ DE ORADEA

IBAN: RON – RO31BTRLRONCRT0463151401

EURO - RO78BTRLEURCRT0463151401 / USD - RO82BTRLUSDCRT0463151401

CHF - RO57BTRLCHF CRT0463151401 / GBP - RO36BTRLGBPCRT0463151401

HUF - RO91BTRLHUF CRT0463151401